

Na 13. a 14. plat dosiahne málokto

(Žilinské noviny; 01/2018; 08/01/2018; s.: 3; Michaela Štalmach Kušnírová ; Zaradenie: ZMENY 2018)

Dane, odvody, úvery

Už tento rok môžu firmy prvýkrát vyplácať odmeny, z ktorých netreba zaplatiť odvody

Nejasné je v súčasnosti to, či sa Dankove odmeny reálne dotknú štátnych zamestnancov.

Keď začal predseda Slovenskej národnej strany Andrej Danko hovoriť o povinnom zavedení 13. a 14. platu, väčšina odbornej verejnosti to nepovažovala za šťastný nápad. Proti boli dokonca aj odborári. Ešte na jar súhlasili s názorom firiem, že nová povinnosť spôsobí veľké ekonomické problémy.

Po mnohých rokovaníach, prepočítavaniach a vysvetľovacích stretnutiach na ministerstve financií prišiel Danko nakoniec siným návrhom 13. a 14. platu, ktorý sa výrazne líšil od prvotných myšlienok.

Najzásadnejšia zmena bola, že z povinnosti sa urobilo dobrovoľné opatrenie.

Dobrovoľné a do 500 eur

Návrh chce strana SNS predložiť na januárovej schôdzi parlamentu. A minimálne prvé roky sa 13. a 14. plat dotkne len málokterých zamestnancov. "Hovoríme teraz najmä o systematizácii odmien. Štát ani Štatistický úrad v súčasnosti presne nevedia, ktorý zamestnávateľ, kedy a ako odmeny vypláca," povedal Danko pri poslednom konkrétnejšom predstavovaní nápadu.

Nové platy by nemali byť povinné, ale dobrovoľné. To znamená, že bude záležať len na firme, či ich svojim zamestnancom vyplatí.

Na 13. plat by mali mať nárok ľudia, ktorí vo firme pracujú nepretržite aspoň dva roky. Tento plat by sa mal vyplácať v júňovej výplate a Danko ho preto nazýva dovolenková dávka.

Prvýkrát ju môžu vyplatiť zamestnancom firmy v júni 2018, ešte však v obmedzenom režime.

Odmena by mala byť totiž maximálne do výšky 500 eur oslobodená od zdravotných odvodov. V súčasnosti ich platia zamestnávateľia vo výške desať percent a zamestnanci vo výške štyroch percent.

Ak dá firma zamestnancovi vyššiu odmenu, úľavu získa len do výšky 500 eur.

V roku 2019 by už však mal byť 13. plat viac výhodný. Mal by byť totiž oslobodený nielen od zdravotných, ale aj od odvodov, ktoré sa platia do Sociálnej poisťovne. Ľudia by nemali platiť ani žiadnu daň z príjmu. V ďalších rokoch by už júňové odmeny mali fungovať tak ako v roku 2019, teda mali by byť oslobodené od všetkých daní a odvodov.

Na Vianoce 14. plat

Na 14. plat by mal mať zase nárok zamestnanec, ktorý vo firme odrobí nepretržite aspoň štyri roky. Vyplácať by ho mali spoločnosti v decembri, a preto ho Danko nazýva vianočná dávka.

Pre firmy bude platiť podmienka, že ak budú chcieť vyplatiť na konci roka ľuďom odmenu, ktorá bude oslobodená od poplatkov pre štát, budú im musieť už predtým vyplatiť aj 13. plat. Ak to neurobia, štát im úľavu nedá.

Aj 14. plat bude zvýhodnený len do výšky 500 eur. V roku 2018 z neho firmy a ľudia nezaplatia zdravotné odvody a daň z príjmu.

A od roku 2019 už z neho nebudú musieť platiť ani odvody do Sociálnej poisťovne, čiže za odmenu nebudú platiť už žiadne poplatky štátu. Takto bude odmena fungovať potom už aj ďalšie roky.

Čo štátni zamestnanci?

Okolo zavedenia 13. a 14. platu ostáva stále viacero nejasností. Doteraz sa napríklad nevie, či ich bude vyplácať aj štát svojim zamestnancom.

Napriek tomu, že Danko niečo takéto naznačil, záväzne sa k tomu nikdy nikto z vlády nevyjadril. "Aj štát by bol hlúpy, keby nenabiehal na tento systém vyplácania odmien," povedal na túto tému len Danko.

Okrem toho sú nejasné aj dosahy týchto odmien na financie firiem či ľudí, keďže SNS doteraz nezverejnila žiadne prepočty vplyvu.

Získať by na tom teoreticky mohli firmy, ktoré už dnes odmeny či bonusy ľuďom vyplácajú. Ide najmä o väčšie priemyselné či automobilové spoločnosti, ako je Volkswagen.

Údaje portálu Platy.sk však naznačujú, že väčšina zamestnancov na Slovensku takúto finančnú prémie k dispozícii nemá. Napríklad koncoročné odmeny dostane od zamestnávateľa približne 27 percent pracovníkov.

Ide o benefit, ktorý dávajú firmy ľuďom zväčša vtedy, ak sa celej firme v danom roku darilo. V prípade, že firma mala za sebou náročné obdobie, zamestnanec nemusí dostať vôbec nič.

Michaela Štalmach Kušnírová

----

* Odmeňovanie

Čo sa mení

* 13. a 14. plat bude daňovo a odvodov výhodný, ale len do výšky 500 eur.

* Vláda plánuje odpúšťanie dania odvodov. Dotácia má však postupný nástup.

FOTO: Zamestnanci by si mali prilepšiť. ILUSTRÁČNÉ FOTO - TASR

Rezort práce si stanovil priority. Chce zaviesť preddôchodok a ochrániť deti (aktualne.sk; 08/01/2018; TASR ; Zaradenie: aktualne.sk)

<https://aktualne.atlas.sk/slovensko/politika/rezort-prace-si-stanovil-priority-chce-zaviesť-preddochodok-ochranit-deti.html>

BRATISLAVA – Podpora rastu zamestnanosti, viaceré zmeny v sociálno-právnej ochrane detí, zavedenie preddôchodku, či zlepšenie pomoci ťažko zdravotne postihnutým. Toto sú oblasti, ktorým sa chce v tomto roku prioritne venovať ministerstvo práce pod vedením Jána Richtera (Smer-SD).

Minister práce, sociálnych vecí a rodiny Ján Richter. Archívne foto. Zdroj -TASR - Michal Svítok

Prioritou rezortu práce bude v roku 2018 politika zamestnanosti. "Od nej sa totiž primárne odvíja aj sociálno-ekonomické postavenie rodín a jednotlivcov, čo sa potom následne prelína aj do tej tretej fázy, ktorou je dôchodková politika, aby aj dôchodcovia mohli žiť dôstojnú jeseň svojho života," skonštatoval Richter.

Výzvou podľa ministra naďalej zostáva aj obsadenie voľných pracovných miest. "Toto je teraz naša najväčšia výzva, keďže o Slovensko majú investori stále významný záujem. V evidencii je 45 % uchádzačov bez práce viac ako rok a necelých 33 % má ukončené len základné vzdelanie alebo dokonca nemá ukončené žiadne. Sú to väčšinou ľudia bez pracovných návykov, ktorí potrebujú inú, systémovejšiu pomoc ako ostatní," priblížil Richter s tým, že už preto sa vlni pripravil zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý by mal nadobudnúť účinnosť od 1. mája tohto roka.

Pripravujú sa aj rekvalifikačné programy, rezort práce bude pokračovať i v realizácii projektov na podporu zamestnanosti z Európskeho sociálneho fondu, ktoré sa zameriavajú na mladých do 29 rokov, dlhodobo nezamestnaných a ľudí vo veku nad 50 rokov. Richter opäť zopakoval aj opatrenia, ktoré niekoľkokrát avizovala vládna strana Smer-SD v rámci nového sociálneho balíčka. Ide najmä o zvyšovanie miezd, zavedenie preddôchodku, zvýšenie príplatkov za prácu a pokračovanie v boji proti sociálnemu dumpingu.

Zmeny pre ŤZP

Zmien by sa mohli dočkať aj ťažko zdravotne postihnutí (ŤZP). "V budúcom roku sa budeme zaoberať novelou zákona o kompenzáciách ŤZP, aby sme ešte viac uľahčili život týmto ľuďom. Plánujeme v nej zrušenie podmienky vrátenia príspevku na kúpu auta, resp. na prestavbu kúpeľne," avizoval Richter. Ak zdravotne ŤZP v súčasnosti požiada o príspevok na prestavbu kúpeľne alebo príspevok na zakúpenie auta, avšak zomrie, rodina musí vracať alikvotnú časť prostriedkov naspäť. "Po prijatí tohto zákona to bude minulosť. To znamená, v žiadnom prípade už štát nebude žiadať prostriedky naspäť," vysvetlil Richter.

Novela by mala podľa jeho slov priniesť aj zvýšenie peňažného príspevku na opatrovanie. "Moja predstava je do konca tohto volebného obdobia dosiahnuť stav, aby príjem opatrovateľov, ktorí sa doma starajú o svojich blízkych, bol na úrovni čistého príjmu

minimálnej mzdy. Je to fyzicky aj psychicky mimoriadne náročné poslanie, pri ktorom zväčša nie je šanca na privyrobienie si," uviedol Richter.

Pozitívny rok 2017

Minister zároveň zhodnotil, že opatrenia prijaté v roku 2017 priniesli viaceré pozitívne výsledky. Ako jeden z príkladov uviedol zmeny v oblasti zásluhovosti systému hmotnej núdze. Ide o zvyšovanie motivácie zamestnať sa aj za nižšiu mzdu. "Po niekoľkých rokoch máme menej ako polovičný počet ľudí, ktorí sú v hmotnej núdzi a situácia sa vďaka zvýšeným sociálnym transferom, ale najmä rastúcej zamestnanosti naďalej zlepšuje," skonštatoval Richter.

Ďalšie opatrenia podľa neho smerovali k zamedzeniu zneužívania systému evidencie v nezamestnanosti a zefektívneniu pomoci pre ľudí bez práce. K prioritám patrila aj tlak na rast miezd, zvýšenie materského a rodičovského príspevku.

[Späť na obsah](#)

Ekonomické očakávania v roku 2018

(Rádio Slovensko, 12:30; Z prvej ruky; 08/01/2018; Gabriela Kajtárová; Zaradenie: z domova)

Gabriela Kajtárová, moderátorka: "O osemsto miliónov nižší štátny deficit oproti plánom a aj dlh blížiaci sa k bezpečnej hranici. S takýmito údajmi privítal nový rok minister financií. No a vzápätí ohlásil novoročné plány – zdanenie internetových obrov ako sú Facebook, Google, Uber či Airbnb, zdanenie ziskov z kriptomien či presúvanie štátnej podpory zo stavebného sporenia napríklad do nájomného bývania. Všetky relevantné ekonomické inštitúcie dodávajú, že pred nami je ešte chvíľu dobré obdobie, trvanie tejto chvíle ale predvídať nevedia. Bežných ľudí sa má pozitívne dotknúť rast priemerných plátov vyšší ako rast cien, pribúdanie pracovných miest aj úspor domácností. Rápidne však rastie aj ich zadlženie, no a podľa premiéra bude najväčšou výzvou nedostatok pracovnej sily na voľné pozície. Aký rok teda máme pred sebou? Ekonomické očakávania rozoberieme v relácii Z prvej ruky. Je tu predseda Klubu ekonomických analytikov Juraj Valachy, ktorý je aj senior analytik v Tatra banke. Vitajte."

Juraj Valachy, predseda Klubu ekonomických analytikov: "Dobrý deň."

Gabriela Kajtárová: "A Marek Radvanský z Ekonomického ústavu Slovenskej akadémie vied, vedúci oddelenia, ktoré sa zaoberá ekonomickým modelovaním a analýzami. Dobrý deň."

Marek Radvanský, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied: "Dobrý deň."

Gabriela Kajtárová: "A od mikrofónu žela príjemné počúvanie aj Gabriela Kajtárová. Pán Valachy, takže videli sme opäť novoročnú tlačovú konferenciu ministra financií a premiéra. Tak ako každý rok, tentoraz ohlasovali o osemsto miliónov nižší schodok ako ministerstvo financií pôvodne očakávalo. To znamená, že v minulom roku sme boli v mínuse o jednu miliardu dvesto miliónov. Také sú čísla k tridsiatemu prvému decembru. Pán Valachy, aké smerodajné je toto číslo, lebo môže sa stať možno, že prídu nejaké faktúry časom, alebo nejaké nové..."

Juraj Valachy: "Toto číslo naozaj veľmi orientačne hovorí o tom, aký bol minulý rok z pohľadu verejných financií. Aj minulý rok takáto istá tlačová konferencia bola, kde sa prezentovali veľmi dobré čísla a nakoniec, keď všetky čísla došli najmä v oblasti daňových príjmov právnických osôb, tak ten stav sa ukázal byť ako horší. Preto by som bol veľmi opatrný dneska hodnotiť stav verejných financií na základe stavu účtu verejných financií na konci roka 2017. A myslím si, že naozaj ten deficit bude lepší ako v roku 2016, ale o koľko, to je naozaj teraz veľmi, veľmi predčasné hovoriť."

Gabriela Kajtárová: "Pán Radvanský, skúsme teda z vašej strany zarámčovať celkové to hodnotenie zdravia verejných financií. Lebo sú na to rôzne pohľady. Keď sa porovnávame napríklad s krajinami s ostatnými krajinami v Európskej únii, už dávno nie sme takými tými premiantmi v konsolidácii verejných financií. Možno ak to porovnávame s minulosťou, tam si pamätáme dlh okolo dvadsaťosem percent HDP, teraz máme okolo päťdesiat. Skúsme to teda porovnať s tým, čo je bezpečné, alebo sa na to pozrieť takým tým zdravým rozumom."

Marek Radvanský: "Tak to je presne otázka. Pretože z hľadiska verejných financií vidíme, že ekonomike sa v celku darí a tie možnosti na konsolidáciu sú oveľa vyššie, ako sa v skutočnosti aplikujú. Naozaj otázka, čo je bezpečná hranica je veľmi ťažké definovať, pretože povieme, že keď sa dostaneme mimo teda sankčného pásma, ktoré je nad päťdesiat percent zadĺženia krajiny, tak hovoríme, že už sme v nejakej bezpečnej hranici, ale to zďaleka nie je pravda. Vieme, že pred poslednou krízou, teda naozaj ten dlh bol okolo dvadsaťosem percent HDP. V súčasnosti je okolo päťdesiatjedna percent. Pokiaľ príde tá ďalšia kríza v relatívne krátkom čase, tak naozaj krajina nemá nejaký výrazný vankúš, ktorým by mohla tlmiť zvýšené výdavky z hľadiska podpory nezamestnaných a ďalších negatívnych vecí, ktoré vzniknú."

Gabriela Kajtárová: "Takže radou ekonóma by bolo ešte viac znížiť deficit a dlh tak, aby sme na tom boli o čosi lepšie v čase, keď príde ďalšia kríza?"

Marek Radvanský: "Tak minimálne stále máme rezervy z hľadiska efektívnejšej verejnej správy, máme veľmi laxný prístup k eurofondom, keď to tak môžem povedať, pretože naozaj aj v súčasnosti máme veľmi oneskorené čerpanie v tomto programovom období. Takže sú priority, v ktorých je naozaj veľmi veľa verejných financií a ten prístup by mohol byť zodpovednejší."

Gabriela Kajtárová: "Áno, aj pri tých eurofondoch sa vlastne štátu podarilo ušetriť tým, že menej spolufinancoval. Poďme však k tomu, čo sa dá ešte možno v blízkej budúcnosti vyzbierať, pretože minister Kažimír už ohlásil nové zákony respektíve nové dane. Posvietiť si chce na veľké firmy v digitálnej ekonomike a tie dokonca by sme mohli patriť medzi prvé krajiny, ktoré sa pokúsia zdaňovať naozaj Google, Facebook. Minister hovorí o osemdesiatich miliónoch, ktoré odchádzajú podľa jeho údajov z krajiny bez toho, aby nejakým spôsobom z toho profitovala slovenská ekonomika. To je veľký rybník, v ktorom sa tie ryby dajú chytať. Ale chytajú sa ľahko?"

Juraj Valachy: "Určite sa nechytajú ľahko. Ako zdaňovanie firiem pôsobiacich na digitálnych platformách je celoeurópsky alebo celosvetový problém. Čiže tam nestačí to, aby si Slovensko povedalo, že to chce zmeniť, ale tam je naozaj potreba celoeurópske a spoločné úsilie. A Slovensko je pomerne malý hráč v rámci svetovej ekonomiky. Čiže naozaj tam je veľmi dobré, že sme členom nejakej väčšej organizácie, ktorá má finančné páky aj moc na to, aby

vedela skrotiť tieto toto odlievanie peňazí, ktoré je neférové. To si treba priznať. A som aj rád, že minister sa ujal tejto agendy a začal to riešiť. Nemyslím si, že on sám to bude vedieť vyriešiť, alebo naše slovenské zákony to budú vedieť vyriešiť. Ale v spolupráci s našimi zákonmi a zákonmi na úrovni Európskej únie sa to určite podarí. A pomôže tomu aj nejaký verejný tlak na to, aby boli tieto príjmy férovo zdaňované v tej krajine, kde sa tie príjmy vygenerujú. Takže je to jednoznačne krok správnym smerom."

Gabriela Kajtárová: "A ďalšia oblasť, v ktorej chce byť minister Kažimír akýmsi pionierom, je zdaňovanie ziskov z virtuálnych mien. Poslucháči určite počuli slovo Bitcoin a ďalších teda kriptomien, ktorých je vyše tisícka. To sa možno nebude zatiaľ dotýkať takého zásadného počtu Slovákov, ktorí možno toľko neinvestujú alebo nekupujú veci s Bitcoinami. Ale možno do budúcnosti môže ísť o zásadný krok a tiež je tam výčitka, že to nebude jednoduché. Prečo to nebude jednoduché? Ako sa to dá spraviť?"

Marek Radvanský: "Tak opäť sme sa dostali šťastie k digitálnej ekonomike. Jednoducho táto ekonomika je veľmi neprehľadná už len z toho hľadiska, že celá sieť, v ktorej sa ťaží, alebo v ktorej teda existujú virtuálne meny, ako je Bitcoin, Lita-coin a teda tie najznámejšie, nemajú jednotné miesto, kde sa teda vykonávajú nejaké transakcie. To znamená, že tých obchodných miest, kde sa dá Bitcoin získať alebo predáť, je viacero. Takisto ten Bitcoin sa dá ťažiť. To znamená, že v prvej vlne dokonca nemusíme vedieť, že aké množstvo Slovákov má nejaké aktíva v Bitcoinoch alebo v nejakých virtuálnych menách. Hovorí sa o tom, ale stále je to iba plán, že kde by sa dalo tieto transakcie zdaňovať. Dalo by sa to naozaj zdaňovať až pri tej finálnej, finálnom použití virtuálnej meny, teda pri kúpe nejakého tovaru a služby. Alebo pokiaľ teda ten nákup prebehne na našom území, kde teda Finančná správa je schopná zachytiť z hľadiska povinnosti naozaj ten daňovník je povinný zisk z Bitcoinu zdaňovať, ale v realite si myslím, že to bude veľmi ďaleko od pravdy."

Gabriela Kajtárová: "Môže byť toto v budúcnosti ako keby nevyhnutnosť? Lebo vzhľadom na to, ako budú vyzerajú platby v budúcnosti, tak možno aj veľká časť z nich bude práve vo virtuálnych menách."

Marek Radvanský: "Tak šťastie funguje už teraz virtuálne tie bezhotovostné platby a tak ďalej. Tie reálne peniaze často v peňaženke ani nemáme. Takže tu sa to dá zhodnotiť. Ale samozrejme Slovensko si myslím, že samostatne nemôže urobiť až tak veľa ako sa vyhlasuje. Opäť to bude musieť byť v kooperácii s viacerými krajinami a tá regulácia vidíme, že vo všetkých krajinách, v ktorých sa Bitcoin vo väčšej miere aplikuje, prístupuje k tomu, že regulácia sa sprísňuje a zvyšuje."

Gabriela Kajtárová: "Podme krátko vo všeobecnosti k tomu, aký bude rok 2018. Pán Valachy, ten minulý rok sa o ňom hovorí, že bol veľmi dobrý. Bude tento ešte lepší z ekonomického pohľadu?"

Juraj Valachy: "Podľa všetkého áno. Zatiaľ nevidíme žiadne mraky v diaľke. To znamená, že ani v USA, ani v Nemecku nevidíme, že by prichádzala nejaká recesia. To znamená, že by sa nám naďalej malo dariť. Očakávame väčší prílev EÚ fondov, očakávame Jaguar by mal začať produkciu. A bude zaujímavé sledovať, koľko subdodávateľov donesie so sebou. Zatiaľ tie čísla sú pomerne povzbudivé, že naozaj by to mal byť veľký impulz pre slovenskú ekonomiku. Tak ako zrejme ešte budeme ďalej hovoriť, je stále veľký nedostatok pracovníkov, čo na druhej strane pre tých, ktorí prácu majú, bude znamenať to, že budú mať

väčšiu vyjednávaciu silu pri rozhovoroch o zvýšení platu. Takže očakávame rýchlejšiu rast miezd ako v roku 2017 niekde na úrovni možno päť – šesť percent. Takže to sú tie dobré správy, ktoré by nás mali čakať v roku 2018, pokiaľ sa niečo zlé nestane. Ale hovorím, zatiaľ nič v diaľke zlé nevidíme."

Gabriela Kajtárová: "Podľa niektorých analytikov sa očakáva, že by mohol priemerný zárobok na Slovensku vzrásť nad tisíc eur. Očakávate niečo také aj vy?"

Juraj Valachy: "Je to samozrejme veľmi pravdepodobné. Ale dôležité bude si uvedomiť tie veľké regionálne rozdiely, ktoré sú na Slovensku, že keď hovoríme o západnom Slovensku vrátane Žiliny a Martina a toho kraja severného, tak tam naozaj tie platy môžu rásť aj viac. A potom tu máme na druhej strane juh Slovenska na tej východnej strane, kde je stále vysoká nezamestnanosť, kde tie platy asi tak neporastú. Čiže to jedno číslo o raste plátov nám nepovie o tom, čo sa naozaj v tej krajine deje a budú to naozaj dva svety. Jeden svet, kde je naozaj nedostatok pracovníkov, kde rastú mzdy, kde ľudia budú mať dobrý pocit z roku 2018. A na druhej strane budú regióny, kde stále ľudia budú čakať na niečo, čo ich vytrhne, čo im dá vôbec nejakú prácu a vytrhne ich z biedy. Takže naozaj potom aj ten pohľad ľudí na to, aký bol rok, alebo bude tento nový, môže byť diametrálne iný."

Gabriela Kajtárová: "Pán Radvanský, to je možno otázka trochu aj pre vás. Mnohí poslucháči môžu byť nahnevaní, keď každú chvíľu počujú o tom, aký nás čaká dobrý rok, aký máme dobrý rok a mnohí ľudia dobrý rok nemajú a ani neočakávajú, že by ho mohli mať nejaký lepší. Hovorí sa, že z tabuliek a čísel sa človek nenaje. Ako teda premietnuť tie štatistiky do reálnych životov ľudí? Cítia to?"

Marek Radvanský: "Tak ja si myslím, že tie hodnoty alebo tie informácie, ktoré hovoríme, sa naozaj týkajú celého Slovenska. To, že Slovensko rastie. Tá nezamestnanosť klesá, to znamená, že historicky Slovensko má najvyššiu mieru zamestnanosti, akú kedy malo. Demografickú dividendu máme relatívne pozitívnu. To znamená ešte v súčasnosti pracuje dosť ľudí na trhu práce, dôchodky máme relatívne stabilizované. To znamená tie hlavné kľúčové ukazovatele, ktoré sú, sú pozitívne a mali by sa odraziť aj na tom reálnom živote. Druhým faktorom je to, čo treba povedať je, že teda čakajú nás relatívne ťažké obdobia. Slovensko starne. V ekonomicky aktívnom obyvateľstve pomaly očakávame pokles. To bude spôsobovať naozaj ešte väčší nedostatok na trhu práce. Vidíme, že podnikatelia a živnostníci budú mať problém, pokiaľ budú chcieť niekoho nového zamestnať. Tým, že starneme, zároveň vzrastú tlaky na dlhodobú starostlivosť. Vidíme, že vláda teda prijíma opatrenie, že poskytuje dodatočné prostriedky pre opatrovateľov, ktoré sa dotknú asi päťdesiat tisíc domácností v pozitívnej miere. Ale v dlhodobejšom horizonte tá potreba bude oveľa vyššia. Takže sú tam aj negatívne stránky, vidíme, že to zdravotníctvo, školstvo napriek tomu, že tie ekonomické ukazovatele sú pozitívne, tak tie problémy pretrvávajú a naozaj nájsť nejaké jednoduché a rozumné riešenie je veľmi ťažké."

Gabriela Kajtárová: "Pán Valachy, vláda sa tak zvykne sťažovať, že keď sa ekonomike nedarí, tak všetci to hádzu na politikov, ktorí vládnu. A keď sa ekonomike darí, tak ich nikto nepochváli za to, čo spravili. Krivdíme teda vláde? Je za čo pochváliť vládu v tejto situácii? Alebo sa teda vezie na tej dobrej globálnej ekonomickej vlne?"

Juraj Valachy: "Rola vlády alebo teda tá schopnosť dobrej vlády preniesť dobrú... Dobre spravovaná krajina automaticky neznamená, že má rýchly ekonomický rast a naopak zle

spravovaná krajina nemá automaticky ekonomický pokles. Ono keď je krajina dobre spravovaná, to sa prejaví až v horizonte možno piatich – desiatich rokov tým, že má svoj ekonomický rast možno o percento bod rýchlejší ako tá horšie spravovaná krajina. Čiže to neni automaticky tak, že dobrá vláda - vysoký ekonomický rast, zlá vláda – pokles. My naozaj ako Slovensko profitujeme, sme silne naviazaní na ekonomiky eurozóny. A naozaj profitujeme z toho, že ekonomike eurozóny sa darí a zrejme sa aj dariť bude. Čo ale môžeme vidieť, keďže sa nebude ďalej riešiť školstvo, súdnictvo a podobne, tak náš ekonomický rast v horizonte možno troch rokov poklesne niekde k dva a pol percentám. A keby bola ekonomika a štát dobre spravovaný, tak by mohol byť naďalej niekde okolo troch – tri a pol percenta. Tento rozdiel sa nezdá napríklad veľký, ale v horizonte desiatich rokov to už naozaj robí veľkú zmenu. Keby som mal pochváliť vládu za niečo minulý rok, tak naozaj ja osobne vidím stále veľmi dobré a profesionálne fungovanie Inštitútu finančnej politiky, čo je veľmi dôležité z hľadiska toho, aby rozpočet bol robený transparente a aby sme vždy vedeli, že čo si vláda môže dovoliť a čo nie. Podobne fungovanie útvaru Hodnota za peniaze. Čiže to sú veci, ktoré ja ako ekonóm, ktorý som v občasnom styku s ministerstvom financií, vidím ako veľmi pozitívne. Z tých opatrení, ktoré minister predstavil, sa mi páči to, že znižuje bonifikáciu hypotekárnych úverov respektíve ten spôsob tej bonifikácie mení. Je viac transparentný, možno viac zodpovedá súčasnej dobe nízkych úrokových sadzieb, kde už nie je potreba nejaká masívna podpora na to, aby ľudia dosiahli nízko úročený úver. Ale čo ušetrí peniaze a radšej tie peniaze potom použiť na podporu nájomného bývania."

Gabriela Kajtárová: "Myslíte stavebné sporenie?"

Juraj Valachy: "Myslím teraz podporu nájomného ... podpora výstavby nájomných bytov, pretože tie regionálne rozdiely, ktoré na Slovensku máme a sú veľmi veľké – už som o nich hovoril – tak sa do istej miery môžu dať odstrániť alebo aspoň na chvíľu pomôcť práve rozvojom nájomného bývania, ktoré pomôže ľuďom k väčšej mobilite."

Gabriela Kajtárová: "Na vás nadviagem možno v zmysle, že podpora nájomného bývania tam by mohli prítiecť peniaze aj z toho, že sa zruší, alebo nejakým spôsobom obmedzí podpora stavebného sporenia najmä pre ľudí, ktorí najviac zarábajú. Tí by už možno nemuseli dostávať štátnu prémie k stavebnému bývaníu. Pán Radvanský, môže to pomôcť tomu trhu práce?"

Marek Radvanský: "Tak podpora nájomných bytov je myslím si, že otázka, ktorá rezonuje na Slovensku už desaťročia. Hovorí sa, že alebo bolo to prioritou viacerých vlád. Tie úspory z tej bonifikácie stavebného sporenia a úspory z hypoték určite nebudú stačiť na výrazný rozvoj takéhoto typu bývania. A naozaj tu musí prísť k veľkej spolupráci ako lokálnych samospráv, vlády, ale aj podnikateľov v tom, aby ten počet nájomných bytov výrazne vzrástol, pretože pokiaľ vytvoríme desiatky nájomných bytov, tak nemôžeme hovoriť o nejakom trhu, ktorý umožní lepšiu flexibilitu alebo mobilitu pracovnej sily. A naozaj vieme, že na Slovensku stále viac ako deväťdesiat percent pracovníkov vlastní svoju nehnuteľnosť. To znamená pokiaľ pracovné miesta vznikajú len v inom okrese, je veľmi ťažké dosť často chodiť za tou prácou. Hlavne pokiaľ ten mzdový bonus nie je nejaký veľmi významný."

Gabriela Kajtárová: "To už sa dostávame k téme pracovného trhu. A zostanem pri vás, pán Radvanský. Premiér vlastne označil pracovný trh za najväčšiu výzvu pre nasledujúci rok. Mám zopár čísel – k dispozícii je sedemdesiatpäťtisíc pracovných miest, ale stošesťdesiatšesťtisíc ľudí je pripravených nastúpiť do práce. My pritom hovoríme o nedostatku pracovnej sily. Tu sa niekde asi stala zásadná chyba. Dá sa to riešiť za rok?"

Marek Radvanský: "Tak situácia na pracovnom trhu sa naozaj nerieši až tak rýchlo. Treba povedať vždy pri tom A aj to B. Naozaj je sedemdesiatpäťtisíc voľných pracovných miest, ktoré sú nejakým spôsobom publikované. Treba povedať, že polovica tých pracovných miest je v Bratislave a jej okolí. To znamená, že v tých regiónoch, kde tá miera nezamestnanosti je naozaj vysoká a ten počet nezamestnanosti... nezamestnaných je vysoký, nevznikne taký počet pracovných miest a opäť sa boríme aj so štruktúrnou nezamestnanosťou. To znamená tí ľudia, ktorí sú voľní, alebo teda pripravení pracovať ako sme povedali, väčšinou nemajú tú kvalifikáciu, ktorá je vyžadovaná pri tých voľných pracovných miestach. Vidíme, že najväčší počet je teda v administratíve a v priemysle v tých montážnych zamestnaniach a tam vidíme, že tá kvalifikačná štruktúra nie je až tak pozitívna. Na druhú stranu hovoríme z hľadiska štatistiky opäť teda o tých číslach, hovoríme, že máme stoštyridsaťtisíc ľudí pripravených pracovať. Toto číslo sa dá aj trochu spochybníť, pretože je otázka, že kto alebo aký počet z týchto ľudí naozaj je okamžite schopných nastúpiť do práce, koľko z nich ešte má pracovné návyky, pretože viac ako polovica z tohto čísla sú ľudia, ktorí sú nezamestnaní viac ako štyri roky. A naozaj im chýba nejaká skúsenosť alebo zvyk chodiť pravidelne do práce a väčšinou alebo sčasti sa to týka naozaj aj nezamestnanosti v tých marginalizovaných skupinách, kde je tá situácia ešte problematickejšia. Takže možno by som povedal, že to reálne číslo voľných pracovných miest môže byť zhruba polovičné."

Gabriela Kajtárová: "Štyridsaťosemtisíc cudzincov pracuje momentálne na Slovensku. Pán Valachy, ako dôležité bude hľadať riešenia mimo zamestnávania cudzincov a ako v ktorých oblastiach sa to dá robiť relatívne rýchlo? Lebo ten problém máme teraz. A nakoľko sa skutočne budeme musieť spoľahnúť na to, že prídu pracovníci z iných krajín?"

Juraj Valachy: "Príliv cudzincov je v podstate už nezastaviteľná vec z pohľadu ekonomiky Slovenska. Buď si povieme, že firmy budú musieť odísť zo Slovenska, alebo musíme sem doviezť nových zamestnancov. Je to proste tá demografia je úplne jednoznačná, jednoznačne rozdala karty v tejto hre. Takže tam nie je o čom diskutovať na nejakej strednej ceste. Momentálne asi stoštyridsaťtisíc ľudí Slovákov pracuje v zahraničí na krátkodobé pracovné pobyty. To znamená, že toto je ďalšia skupina ľudí, ktorí by sa možno mohli vrátiť a pracovať na Slovensku a nedochádzať každý týždeň alebo každé dva týždne za prácou do zahraničia. Čiže to je jeden taký zdroj do budúcnosti. Ale asi týmto ľudom by sme potrebovali ponúknuť vyššie mzdy. To môže byť kľudne realita možnože o dva – tri roky. Takže toto je jedným zo spôsobov, ako to spomaliť ten príliv cudzincov. Ale aj budúci rok očakávame minimálne desaťtisíc, možno pätnásť – dvadsaťtisíc nových ľudí, ktorí budú pracovať u nás. A tento proces bude zrejme pokračovať aj naďalej. Skôr si myslím, že v tejto oblasti je veľmi dôležité konečne celú túto agendu ako takú nejako lepšie centrálne uchopiť tak, aby aj samosprávy mali nejakú pomoc od štátu. A nenechať to len na nejaké také voľné riešenie trhu, že tí ľudia niekde bývajú za dedinou a zrazu starosta o tom ani nevie a podobne. Čiže túto problematiku celkovú treba si myslím, že lepšie uchopiť aj komunikovať s ľuďmi z miestnych samospráv, miestnymi ľuďmi a podobne. Ale tento proces je nezastaviteľný a v zásade není o tom vôbec treba diskutovať."

Gabriela Kajtárová: "Okrem nedostatku pracovnej sily sa spomína ďalší fenomén, ktorí mnohí spomínajú za problém, a to je rapídne zadlžovanie slovenských domácností. Minister financií sa rozhodol, že poverí svojich analytikov, a teda analytikov z rôznych ďalších oblastí aj banky tým, aby vypracovali nejakú podrobnejšiu analýzu. Aký veľký problém to až je toto zadlženie domácností? Vy by ste ministrom povedali čo?"

Juraj Valachy: "Že tento problém je naozaj veľký, treba sa ním zaoberať. Národná banka ako ten hlavný finančný, teda ten hlavný subjekt dohľadu nad finančným trhom to samozrejme veľmi dobre vie. Hovorí o tom už nie mesiac, ale minimálne rok, rok a pol. A čísla, ktoré oni, ktoré teda publikovali v najnovšej správe o finančnej stabilite, jednoznačne tento problém pomenovávajú a myslím si, že každý, kto si to len letmo prečíta zhrnutie alebo pozrie si pár obrázkov na túto tému, mu je hneď jasné, aký veľký tento problém je. Pre Slovensko by najjednoduchšie riešenie bolo, keby sme mohli zdvihnúť ako Slovenská centrálna banka sadzby možno o percento, percento a pol vyššie. To už dnes nemôžeme, pretože sme členom eurozóny. A preto centrálna banka robí len nejaké mäksie opatrenia na to, aby tento rast úverov pribrzdila, aby ten rast úverov bol zdravší, aby to naozaj brali ľudia, ktorí majú dostatočnú finančnú rezervu, aby veľkosť úveru v pomere k danej nehnuteľnosti nebola sto percent, ale len osemdesiat percent. Všetko sú to opatrenia, ktoré len pribrzdujú ten rast, ale zadĺženie slovenských domácností je naozaj veľké a čo je ale zlé, my nemáme podrobné údaje o štruktúre, že kto tie úvery má. Tie čísla majú jednotlivé banky, ale sú to vlastne v každej banke je to v podstate uzavretý dátový systém a centrálna banka nemá nejaký spoľahlivý zdroj a nejakú štatistiku o tom, že čo sú to za domácnosti, aké majú príjmy. A ako veľký ten problém je. A preto sa mi páči táto iniciatíva ministra financií o tom, že podrobnejšie zmapovať tento problém, ktorý sa dá naozaj len tým, že minister financií dá kompetencie nejakým úradom na to, aby zbierali tieto informácie tieto citlivé informácie a urobili si z toho nejaký obrázok. Tak, aby keď pôjdeme do ďalšej recesie, aby sme lepšie vedeli, čo nám hrozí skrz tohto problému zadĺženia."

Gabriela Kajtárová: "Pán Radvanský, práve zadĺžovanie je to taký veľký problém, že by mohol nejakým spôsobom vyvolať alebo zapríčiniť ďalšiu ekonomickú krízu? Alebo vidíte faktory, ktoré by mohli byť ešte rizikovejšie či už sú doma, alebo sú v zahraničí? Máme zopár minútiek, takže poprosím."

Marek Radvanský: "Tak z hľadiska Slovenska si myslím, že to zadĺženie je stále pod priemerom Európskej únie. Tie domácnosti sa síce zadlžujú veľmi vysokým tempom, ale naozaj západné ekonomiky sú zvyknuté fungovať vo veľmi vysokom dlhu domácností. Takže z dlhodobého hľadiska zatiaľ na Slovensku sa ten problém až tak nejaví. Na druhú stranu vidíme, že so zadlžovaním vzniká množstvo individuálnych problémov. To znamená, že máme množstvo domácností, ktoré sú zadĺžené, hlavne starších alebo nejakým spôsobom znevýhodnených domácností, ktoré majú pôžičky od nebankových subjektov. A tu treba pozitívne ohodnotiť teda inováciu osobného bankrotu, kedy od marca 2017, kedy teda ten osobný bankrot bol zjednodušený. Využilo tento inštitút viac ľudí ako za celé obdobie posledných desiatich rokov od roku 2006 až po rok 2016. Takže toto treba ohodnotiť pozitívne. A na druhú stranu by to mohlo zamedziť aj špekulatívnym úverom, kde naozaj subjekty boli ochotné požičať domácnostiam, ktoré neboli schopné tieto prostriedky splatiť. Z hľadiska nejakej možnosti krízy by som tie rizikové faktory naozaj identifikoval skôr za externé. Jednoducho to prostredie, v ktorom Slovensko funguje pri svojej enormnej otvorenosti, je také, že pokiaľ sa niečo negatívne stane, tá dlhová kríza prepukne možno v južnej Európe alebo dostane finančný trh nejakú vysokú ranu možno aj prostredníctvom tých kriptomien, tak ten efekt pre Slovensko môže byť negatívny. Preto naozaj hovorím, že ten vankúš, ktorý máme k dispozícii z hľadiska dlhu, by mal byť vyšší. A boli sme svedkami, že to zotavenie z nejakej krízy môže naozaj trvať dlho."

Gabriela Kajtárová: "Veľmi, veľmi stručnú otázku, odpovede jedným slovom. Ekonómovia

hovoria, že skôr či neskôr príde ďalšia kríza. Bude to skôr, či neskôr, páni?"

Juraj Valachy: "Zatiaľ to vyzerá, že neskôr."

Marek Radvanský: "Ja si tiež myslím, že neskôr."

Gabriela Kajtárová: "To boli odhady našich ekonómov, ktorí prišli do štúdia. To bol Juraj Valachy, analytik Tatra banky. Ďakujeme, že ste prišli."

Juraj Valachy: "Ďakujem za pozvanie."

Gabriela Kajtárová: "A Marek Radvanský z Ekonomického ústavu Slovenskej akadémie vied."

Marek Radvanský: "Príjemný deň."

Gabriela Kajtárová: "Od mikrofónu žela príjemný deň aj Gabriela Kajtárová."

[Späť na obsah](#)

Najnižšia sadzba

(9. januára 2017, ZdN, Katarína Lovásová, šéfredaktorka)

9. január 2018 - Neuveriteľných 3,71 percenta bude platiť štát za svojich poistencov
A minister zdravotníctva je spokojný... Nebolo to tak dávno, čo Smer v časoch, keď sedel v opozícii, šľahal hromy-blesky na vtedajšiu vládu a žiadal minimálne päť percent. A dnes si s úsmevom na tvári schváli historicky najnižšiu sadzbu. Lebo vraj nie je dôležité percento, ale objem. Veď ekonomicky aktívni poistenci to zatiahnu. Tak ako všetko v tomto štáte...

Nuž, nie je to dobrý začiatok roka pre zdravotníctvo.

Hra so slovíčkami

(9. januára 2018, Monika Toporcerová, ZdN)

9. január 2018 - Tak nám uviedli do prevádzky eHealth

Teda, pardon – ezdravie. Elektronické zdravotníctvo aj dnes väčšina zainteresovaných nazýva anglickým ekvivalentom. Predsa len, zvyk je železná košeľa a o eHealth sa hovorilo dlhé, predĺhé roky, až sme sa s ním zžili – čisto teoreticky, samozrejme.

Poslovenčenie názvu akoby malo rozptýliť pachuť z neustáleho odsúvania termínov či otázného použitia desiatok miliónov eur. Zmeňme slovíčko v názve a všetko bude inak... Naozaj?

Podobná hra so slovami sa rozohrala v závere vlaňajška okolo platieb poistencov za zdravotnú starostlivosť poskytnutú v rámci doplnkových ordinačných hodín. Dnes síce vôbec nie je isté, či do mája nejaké doplnky budú, ale masírovanie verejnosti, že nejde o zavedenie žiadnych poplatkov, je jasné. Takže nie poplatky, ale priame úhrady, ochranný limit pacienta či strop na

úhradu – ajhľa, koľko ekvivalentov sa našlo na jednoduchý úkon, keď lekár vystaví príjmový doklad a pacient otvorí peňaženku... Ale oficiálne sa neplatí, vážení.

Hra so slovíčkami síce môže priniesť politické body a zahmlieť kontá aktérov najväčšej elektronizácie v zdravotníctve, ale podstatné sú obsah, termíny a jasné pravidlá. To by bolo užitočné pre tých, o ktorých tu v prvom rade ide – pacientov aj zdravotníkov.
